

BITKİSEL ÜRÜNLER VE BÖBREK

Prof. Dr. Tekin AKPOLAT

Bitkisel ürün kullanımı son yıllarda birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de artmıştır. Tüketimin artmasına paralel bitkisel ürün pazarı da giderek genişlemiştir. Doğal tedavi şeklinde de pazarlanan ürünler hastalara çok cazip gelmiş ve ürünlerin zararsız olabileceği algısına da yol açmıştır. İnternet ve televizyon (özellikle yurt dışından yayın yapan kanallar) kullanılarak yapılan reklamlar bitkisel ürün pazarının hem yaygınlaşmasına katkıda bulunmuş hem de denetlenmesini zorlaştırmıştır. İlaç yan etkilerinden çekinen/düzenli takipten bıkan bazı böbrek hastaları da bitkisel ürünlere yönelmiş olabilir. Böbrekler birçok nedenle ilaçlar gibi bitkisel ürünlere bağlı yan etkilere açıktırlar. Bunun birçok nedeni vardır ancak böbreğin yüksek kan akım hızı, yüksek metabolik aktivitesi, idrar pH düşük olması gibi nedenlerle böbrek yan etkilere açık bir organdır.

Böbrek hastalarında görülen sorunları doğrudan böbrek üzerine etki veya kan basıncı üzerine olan etkiler olmak üzere iki başlık altında incelemek mümkündür. Bitkisel ürünler değişik mekanizmalarla doğrudan böbreği veya kan basıncını etkileyebilir:

1.Mevcut tedavinin aksaması/tedaviye uyumsuzluk

2.İlaçlarla etkileşim

3.Böbreğe hasar verme, böbrek taşı veya idrar yollarında tümör gelişimi

4.Kan basıncını yükseltmesi/tedaviye direnç

5.Sodyum, potasyum gibi elektrolit bozuklukları

Bitkisel ürünler asistanlık yıllarımdan beri ilgimi çeken konulardan birisidir. O zaman okuduğum bir kitapta üre yüksekliği tedavisi için pırasa, enginar, muz, üzüm, domates, pirinç, soğan, ahududu, elma, limon, patates, marul gibi sebze-meyvelerin üreyi düşürmek için tavsiye edildiğini okuyunca dehşete kapılmıştım. Böbrek hastaları sebze meyve yiyebilir, hatta yemelidir ama vücudunun ihtiyacı ve doktorunun/beslenme uzmanının izin verdiği kadar. Bunları yememek de vitamin eksikliğine, beslenme bozukluğuna yol açabilir.

Asistanlığında okuduğum kitaba uyup 1 kilo muz yiyen bir hasta çok ciddi sorunlarla karşılaşabilir. Bu konuda verilebilecek diğer örnekler aristoloşik asit içeren taşıyan Çin kökenli zayıflama ilacı (böbrekte birden fazla soruna yol açar), greyfurt (bazı tansiyon ilaçları ile etkileşime girer) ve meyan köküdür (tansiyonu yükseltebilir).

Bu konuda Fas'ta kullanılan bir saç boyası örneğini vermek istiyorum. Geleneksel olarak bu saç boyasında kullanılan bitkinin azalması nedeni ile başka bir bitki ile değiştirilmiş ve kullanan kadınlarda ani böbrek hasarı gelişmiştir. Bir dönem, bu boyaya bağlı böbrek hastalığı

zehirlenmelere bağlı ani böbrek hasarının %10'unu ve zehirlenmelere bağlı ölümlerin yaklaşık üçte ikisini oluşturmuştur.

Bitkisel rnlerin bazıları gerçekten yararlı olabilir ama yararlı olduklarını gösteren kanıt, bu ürünlerle yapılmış çalışma sayısı sınırlıdır. nemli sorunlardan birisi de yararlı olduğu bildirilen ürünlerin de yararlarının kanıta değil varsayımlara dayanmasıdır. Ülkemizde bitkisel ürünlerle ilgili en büyük problemlerden birisi de içeriklerinin tam olarak bilinmemesi ve içerikleri bilinse bile araştırılabilecek kolay ulaşılabilir bir kaynak olmamasıdır. Sağlık Bakanlığının bitkisel ürünler üzerindeki denetimi geçmişe kıyasla çok daha iyi olmakla birlikte henüz istenilen düzeyde değildir.

Pratikte karşılaşılan en büyük sorun herhangi bir bitkisel ürünün böbreğe zararlı olup olmadığının bilinmemesidir. Ticari isim veya piyasa ismi çoğu kez içerdiği bitki hakkında bilgi vermemektedir. Bitkisel rnler içeren ürünler hakkında bilgi veren web sayfaları vardır ama bunların çoğu ne yazık ki Türkçe değildir. Türkçe olanlar da genel olarak o ürünü pazarlamaya yöneliktir.

Bitkisel ürünlerde karşılaşılan önemli 2 sorun daha vardır:

1.Kutu üzerinde yazan madde ile bitkisel ürün içindeki madde birebir aynı olmayabilir. Ürünün içinde kutuda hiç belirtilmemiş katkı maddeleri olabilir.

2.İçinde gerçek ilaç olan ürünler bitkisel adı altında pazarlanabilir. Hatta bu gerçek ilaçların bir kısmı yan etkileri nedeni ile piyasadan çekilmiş bile olabilir.

Özet olarak bitkisel ürünler birçok yan etkiye neden olabilirler, kullanımı oldukça yaygındır, Tedavi ve takipten bıkan böbrek hastaları değişik arayışlara girebilirler. Bitkisel veya doğal olarak pazarlanmaları sağlıklı oldukları anlamına gelmez. Bitkisel/doğal ürünlerin zararlı olduklarına dair yeterli kanıt vardır ancak yararlı olduklarına dahil yeterli kanıt yoktur. Bitkisel ürün kullanan hastaların bu durumu doktorları ile paylaşmalarında yarar vardır.

Bu broşürde genel bilgiler yer almaktadır, doktora danışmadan tedavide değişiklik yapılması sakıncalı olabilir.

Her türlü yayın hakkı saklıdır©

Bilimsel amaçlarla kaynak göstererek alıntı yapılabilir

<http://www.tekinakpolat.com>